

Receiving the Legislators by some Officers, etc.

ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್.—ಕೆಲವು ಶಾಸಕರು ಐಎಂಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಹೋದರೆ, ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೇಟ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಮಾತನಾಡುವ ಸೌಜನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಹೊರಗಡೆ ಕಾದಿದ ರೂ, ಕರೆದು ಮಾತನಾಡದೆ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ಉಪನಾಯಕರು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತರಬೇಕು. ತಾವು ದಕ್ಷತೆಗೆ ಹೆಸರಾದಂಥವರು, ನಿಮ್ಮ ಕೈಕೆಳಗೆ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, ಎಂ.ಎಲ್.ಎ. ಗಳು, ಜನತೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಕಾರ್ಡ್ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಮಾತನಾಡದೆ ಟೈಂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇವೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಸಹ ಅವರವರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಲೀ ಹೋದಾಗ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೇರೆ ಪಾರ್ಟಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತನಾಡದೆ ನಡೆದಿರತಕ್ಕಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಕಂಡೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ವಿದ್ಯಾಸಚಿವರು ಕುಂದೂರುನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸ್ಕೂಲನ್ನು ಉದ್ಘಾಟನೆ ಮಾಡಿದರು. ತ್ಯಾಜ್ಯಗೊಂಡಲಿನಿಂದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಆದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಒಂದು ಇನ್‌ವಿಟೇಷನ್ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ: ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾದುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಲಘುವಾಗಿ ಕಂಡರೆ, ಇದು ವಿಶೇಷ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಇಗ್ನೋರ್ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪಾರ್ಟಿಯ ಮಿಲಿಟನ್ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಈ ರೀತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ನಾವೂ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಒಂದಿಷ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆಬೇಕು.

Local Members to accompany the Ministers on Tour

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದರು. ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸತಕ್ಕ ನೀತಿ ಏನು ಇದೆ, ಆ ರೀತಿ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಅದು ಸರಿಯಾದುದು ಅಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಸಭೆಗೆ ಚುನಾಯಿತರಾಗಿರತಕ್ಕ ಸದಸ್ಯರು ಅವರ ವಿಶೇಷ ಪಕ್ಷದವರೇ ಆಗಿರಲೀ, ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದವರೇ ಆಗಿರಲೀ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅವರು ಜನತೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೂ, ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರು ಇರುವ ಕಡೆ ಅನುಸರಿಸುವ ನೀತಿ, ವಿಶೇಷಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರು ಇರುವ ಕಡೆ ಅನುಸರಿಸುವ ನೀತಿ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದಂಥ ವ್ಯವಹಾರವಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಟ್ರಿಡ್‌ಪನ್ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಂಜೇಗೌಡರು ಇದ್ದಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಂಕಲಗೂಡಿಗೆ ಹೋದಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿ ವರ್ತನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಪ್ರಂಶನಗಳು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಡಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದು ಆಡ್ಡಾದಿರು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಕಿರೀಟ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತಾಳಬೇಕು ಎಂದು ಇದ್ದರೆ, ನಾನು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಅಂಥ ಪದವಿ ಬೇಡ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೆರುಗು ಗೋಳು ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕಾದಂಥ ರೀತಿಯನ್ನು ನಾವು ಹಾಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನ ವಾಡುವುದು, ಅಸಹಕಾರ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಇದರಿಂದ ವಿಶಾಸದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ಹೋದಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾರ್ಟಿಯ ಮಿಲಿಟನ್ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಪಾರ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವುದಾಗಲಿ, ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಡ್ಡಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ, ತಾವು ಹಗ್ಗದೇವನಕೋಟೆಗೆ ಬಂದು ಜೂಜಿಯರ್ ಅನ್ನು ಉದ್ಘಾಟನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್ ಕಮಿಷನರನ್ನು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಮೆಂಬರುಗಳನ್ನು ಇನ್‌ವೈಟ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮೆಂಬರುಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇದು ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ, ಈ ಮುಖೇನ ಮಾಡುವುದೋ ಒಂದು ಪ್ರಭಾವ ಬೆಳೆಸಬೇಕು ಎಂದು ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡುಬಂದಿದೆ, ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿ ಎಡವಿ ಏನಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನೋಡಿದ್ದೀರಿ. ಜನರು ಬಹಳ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವ ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ, ಇಂಥಾ ದುಕ್ಕಿ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು ಎನ್ನುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಮಗೆ ಈ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ೨೫-೩೦ ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವ ಇದೆ. ಹಿಂದೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಈ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏನೇನು ಮಾನ್ಯತೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದೂ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಇಂಥ ಸದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಬರುವುದು ಬೇಡ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಪಾಟೀಲ್ ಸಾಗರಾಜ್ :—ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಬಕವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಸಾರಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ, ಒಂದು ಸಾರಿಯೂ, ಈ ರೀತಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ನೋಟೀಸ್ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಚಿಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಗೌಡ (ಕುದೂರು) :—ನಾನು ಜನರಲ್ ಹಾಸ್ಪಿಟಲಿಗೆ ಇದ್ದೇನೆ. ೨ ದಿವಸಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ನಡೆಸುವವರು ಅಷ್ಟೇ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಜಾಯಿಂಟ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ ಆದರೂಕೂಡ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಏನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಊಟ ಮಾಡದೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎ. ವಿ. ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ (ಮಾಲೂರು) :—ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ರೂಮು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಾಸ್ ಕಮಿಟಿಯವರ ತೀರ್ಮಾನ ಇಲ್ಲದೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಾಸ್ ಕಮಿಟಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ರೂಮ್ಸ್ ಅಲಾಟ್ ಮಾಡಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸದಸ್ಯರು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯದೆ, ಅವರ ಕಾನ್ಸ್ಟ್ಯೂಯೆನ್ಸಿ ಮೆಂಬರ್ಸ್ ಅಥವಾ ಅವರ ಸಪೋರ್ಟ್ಸ್ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಿದ್ದಾರೆ. ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಹೋಮಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಆಫೀಸರ್‌ಗೆ ನಾನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಾದಪ್ಪಗೌಡರ ರೂಮನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಸತ್ತು ೮-೧೦ ದಿವಸಗಳು ಆಗಿತ್ತು ಆದರೂ ನನಗೆ ರೂಮು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದೇಂಥಿ ಶುರುವಾದಾಗ ರೆವಿನ್ಯೂ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮಾಡಿ ಈಗ ನಂಟರ ವೆನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ನಂಬರ್ ರೂಮ್ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಶ್ರೀ ಮಾದಪ್ಪಗೌಡರು ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಯಾರಿಗೋ ಸಪೋರ್ಟ್ಸ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಇದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಮಾರೇಗೌಡ (ನೆಲಮಂಗಲ) : ನಾನು ನೆಲಮಂಗಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅರಿಸಿಬಂದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ. ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ದಯಮಾಡಿದ್ದರು, ಆದರಲ್ಲಿ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪನವರು, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹುಚ್ಚಮಸ್ತಿಗೌಡರು, ವಿದ್ಯಾ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬದರಿನಾರಾಯಣ್‌ರವರು ದಯಮಾಡಿದ್ದರು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ ಸಚಿವರು ಬಂದಾಗ ಭೇಟಿ ಆಗಿದ್ದ. ಅವರ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಏನು ಇಲ್ಲ, ಕಂದಾಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಪಾದನೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ವಿದ್ಯಾ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಆದ ಶ್ರೀ ಬದರಿನಾರಾಯಣ್‌ರವರು ತ್ಯಾಮಗೊಡ್ಡನಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಮುಖ್ಯಪಾಠ್ಯಾರು ರಿಟೈರ್ ಆದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು, ನನಗೆ ಆ ಸ್ಕೂಲಿನ ವತಿಯಿಂದ ಇನ್‌ವಿಟೇಷನ್ ಅವರು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗವಿ ಸುವಾಗ ಅವರ ಟೂರ್ ಪೋಗ್ರಾಮ್ ಅವರ ಆಫೀಸರಿಂದ ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ವರ್ತಮಾನ ನಮಗೆ ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಬಹಳ ವಿಷಾದ ಸಂಗತಿ ನನಗೆ ಎಂತರಕ್ಷೇತ್ರ ಆಮರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪಕ್ಷದವತಿಯಿಂದ ಹೋಗಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ ಈ ರೀತಿ ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತದೆ ದಯವಿಟ್ಟು, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಎಂ. ಬಂಗಿ :—ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಅನೇಕ ಸ್ನೇಹಿತರು ಹೇಳಿದರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರವಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಶಾಸಕರನ್ನು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು. ಆ ರೀತಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬೇದಭಾವ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನಮಗೂ ಸಹ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಆ ರೀತಿ ಭೇದಭಾವ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸದನಕ್ಕೆ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

Statement of Minister of Public Works regarding inconveniences caused to the members.